

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Opera

P. 1-3 nebst Inventarium

Gerson, Jean

[Straßburg], 1488

De tentationibus diaboli diversis

[urn:nbn:de:bsz:31-300776](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-300776)

De tentationibus

alijs requirerentur / dicerent casus tales minime peccata mortalia / tunc cessanduz cum superiorum et peritorum concilio foret a frequentatione confessionum et fiducialiter nihilominus celebrandum / atque humiliter dicendum Domine non in iustificationibus meis prosterne preces meas ante faciem tuam / quia nulle sunt / et scio quod si nullas confiterer / et districte discutere volueris me / non ero mundus in conspectu tuo. Sola namque domine misericordia tua mundabit me. Ideoque in multitudine misericordie tue introibo ad altare sanctum tuum in timore tuo timens quod te plus offenderem si dimitterem quam si accessero / eo quod tu in memoriam tuam ita fieri iussisti / et ego multis debitor sum pro quibus orare teneor. Nulli debet esse dubium / quin talis humiliatio plus accepta sit deo quam nonnullorum vana presumptio / qui post confessionem suam et qualiacumque exertiola se dignos et bene mundos reputant / quasi intrepide ad illa terrificam diuina misteria accedentes. Secundo autem est ubi haberetur fita et quasi certa conscientia de peccato mortali. Illud enim est confitendum / non sic de veniali quod de necessitate nunquam cadit sub obligatione confitendum sacramentaliter in specie / quibus quandoque perutile sit. Sed sufficit confessio generalis. Nam venialia per diuersa delentur / uti confessione generali / oratione dominica / unione peccatoris etc. In nonnullis etiam est tam arcta conscientia ut christo magis eam scobare per confessionem conantur / tanto amplius quasi inde fedantur / propter plura noviter exfricatione pullulantia / que tamen frequenter modice aut nulle sunt reparationis / conscientia talis non firmatur melius quam dimittendo eam in pace et quiete / et quod solum imbrum et lacrymarum irrigetur / et sic fecunda celestis dono gratie solidetur. Veniale autem peccatum communiter est omne illud quod factum est absque rationis deliberatione quodcumque sit illud / etiam si sit odium vel ira contra deum / aut horribilis blasphemia. Vel veniale peccatum est / quando actus talis est / qui non tollit debitam subiectionem hominis ad deum atque eius amicitiam seu dilectionem / nec perimit debitum fratris societatis vinculum ad proximum. Iuxta simile in legibus secularibus et politicis / ubi quedam peccata morte puniuntur

et quedam non. Quis sint contra precepta et statuta / quia non tollunt debitam subiectionem ad principem ac ad civilitatem et proximum. Et quo elici potest / quod non omne quod est factum contra preceptum / aut votum / aut iuramentum / aut etiam contra dei interdictum / est peccatum mortale / quia in quolibet horum stat peccari posse per surreptionem quandam / et absque prefectione rationis sensu / qui sensus nunquam est in primis motibus / nisi post deliberationem habitam vere vel interpretative / que deliberatio in aliquibus citius / in aliquibus tardius fieri habet / quod signanter addimus propter habitatos in bono vel malo / quia in talibus habitus est quasi similis deliberationi. Sicut dicit Aristoteles / quod ars perfecta non deliberat / patet hoc in scriptoribus et cytharistis. Sunt etiam quedam circa queratio magis debet esse pugil quam in alijs / quod nisi fecerit interpretatur consentire. Non tent quoque pusillanimes scrupulosi / quod non semper tenemur agere meliora et meliori modo quo possumus / maxime sub obligatione peccati mortalis / quoniam deus omnipotens quis hoc possit a nobis licite exigere / quia ipse dominus et nos servi eius / non tamen sic agere voluit / sed contentus est / ut certa que dedit precepta seruemus / quod si fecerimus sufficit sibi et manebimus in eius dilectione et gratia. Beati nihilominus qui ita esuriunt et sitiunt iustitiam / in obsequendo tanto et tam dulci bonoque domino / ut possentenus aliquid superrogare domini sui preceptis contendant. Beatus quoque qui semper est pauidus / timens minus debito fecisse / dummodo tamen obseruet semper / ne quid nimis / et ne sit iustus nimium / et demum ne deum nimis emungat sanguinem eliciat. Itaque pusillanimes confortamini et nolite timere. Confidite pusillus grex / quia complacuit patri vestro celesti dare vobis regnum in secula seculorum Amen.

Finis.

Tractatus eiusdem

de diuersis diaboli tentationibus e gallico in latinum versus / ad preces venerabilis patris domini Nicolai de Huremberga.

AD nos sub dei manu humiliandos atque cognoscendam ut cumque generali noticia nram virtuti itinere per grandem ignorantiam. at demum aduersus omnem inimici nequiciam. nostram fragilitatem/ imbecillitatemque sciendam/ ut in nobis admodum nihil. verum in dei solum atque sanctorum fidam? auxilijs/ mibi propositus est subriles nonnullas insidias enutrire. quas cunctis nostris operibus hostis humani generis diabolus ingerit/ quoniam scilicet pacto in eo omni quod cogitamus. loquimur. operamur. deceptionis sue tendit laqueos. semperque nititur aduersus eos. praesertim quos diuino famulatu magno opere cernit intentos. quos videlicet sub specie boni si valet ad malum conuertit. Ipe namque fallacissimi latronis instar/ vic/societatisque bonorum se commiscuit. Et quoad usque ferendi ac occidendi animam oportunitatem nanciscatur/ sese fingit amicissimum. tum raris congruam tempus adesse/ per admittendum malicie alicuius sanctam actionem prolixius commaculare molitur. sine initio sine medio sine fine operis. Cum vero impedimentum boni actioni prestare nequit quo minus ipsa perficiatur. intentionem saltem conatur corrumpere. puta ut eius operationis finis constituatur peruersus. aut inanis gloria. aut quilibet carnalis voluptas. At si actionis principium/ conatus eluserit suos. rursus cum illius medio et sine confuset/ quinetiam complete iam actioni adhuc insidiabitur. hominem ob virtuose perfectum opus. vana effert leticia. summa ope contendens. Vult sane aliquis elemosinam largiri/ cui id ne fiat hostis impedire non potest. horrantur ut eam vel ob consequendam mundi gloria tribuat. vel spe aliqua inductus ab eo cui datum est munus. aut honorem. aut quodcumque accipiendi seruitium. Quod si quis et hanc tentationem superarit. aliam multo amplius periculosam ei rursus immittet/ que bonis quoque est communis plurimum/ quam et viciniam in vita hac fundit? posse tolli arbitror. Et est/ ut is tunc secum ita dicat et cogitet. Recte tuum iam opus perfecisti praedare inimicum viciisti. non inanis gloria. non prius vitium vllum superare te potuit. Nequaquam certe quisque aliter? puta ille vel ille/ ita egisset. Ecce quomodo eo ipso quo is superbiam

gloriam vanam/ prius suppressit et contudit/ in beceadem vitia iam ruit. delabiturque. **A**tqui stulta hec et temeraria cogitatio pene semper menti sese infert ac ingerit. Manifestum itaque est nisi studiose occurratur/ de virtute vitium/ et de humilitate oriri superbiam.

Nonnumquam hostis certo tempore tentare desistit. ut quis se censeat esse securum. et penitus tueri negligat/ tunc vero id cernens repente subitoque in imparatum irruit. vel odij vel inuidie vel concupiscentie carnis validam immittens tentationem. Alio etiam commento. hec intermissio tentandi fieri potest. ut videlicet huiusmodi securitate ac immunitate tentationis/ quis superbiat/ quasi propria virtute vniuersos iam hostes deuicerit. Sine ut eo minus apud deum mereatur quo iam labore certaminis vacat. Sine certe ut eos qui admodum tentationibus affliguntur spernat. contemnat. despiciat.

Nonnumquam hostis aggreditur alta quedam et difficilia virtutum opera. sicut immoderata ieiunia. peregrinationes maximas. vel simile quoddam/ siue ut homo succumbat oneri neque illo pacto ipsum ferre valeat/ siue ut ex ipso sequatur deterius aliud. puta ex immoderatione ieiunij. cerebri vacuitas/ melancolia/ tristitia vebemens/ ex nimia peregrinatione grandis impatientia/ ex velle alios eminenter docere ingens tumor. heresis excessuum nature grauamen.

Nonnumquam relinquitur cunctis virtutum actibus et minutis in rebus versari. ut vel hec complendo se quis prestantissime virtutis hominem arbitretur/ vel ut nunquam ad perfectionem pertingat. vel ut huiusmodi humilitate qua sublimem deuicit statum et precellentia opera/ superbiat et alios quos non ita facere cernit. temere diiudicet.

Nonnumquam enititur hostis. ut quod recte quis cuncta faciat. in vno tantum solo labatur et delinquat. illi quippe peris est. si anime castrum. vel vno patente sibi aditu nanciscatur/ capiatque. **H**anc autem occultat aliquando tentationem. quoad usque mors aduenerit. quo sane tempore seuius maiorisque dolo tentat et configit. sciens si tunc defecerit penitus se frustratum.

De tentationibus

Nonnunquam immittit alicui veram aut saltem simulatam deuotionem, vel etiam si hec diuino munere affuerit, suadet indiscreta vota seu iuramenta fieri, vt postmodum cessante deuotione homo sit in se turbatus, inuolutus, aut etiam promissorum violator.

Contra, nonnunquam sub specie discretioris emitti sancta vota prohibetur, que aduersus peccata quibus homo vehementer prius est et deditus saluberrima remedia forent, vt ita sordibus suis is iugiter immanet.

Ortatur nonnunquam ex consuetudine dicere multitudinem immensam orationum, vel vt se quis nimium grauet, vel afficiatur tedio, easque sine deuotione perficiat, vel vt hinc extollatur, vel vt rem aliam que sibi est utilior et magis necessaria foret omittat, vel vt deum credat ob hanc orationum frequentiam sibi iure debere vt adimpleat quicquid ipse cupiet.

Requenter sub humilitatis specie quicquid fieri bona impedit, ne illum homines sanctum dicant et arbitrentur, vt inde non supbiat. Itaque efficit vt is accediam/discretam humilitatem esse iudicet et non largiri elemosinam, non ieiunare is iudicet, non hoc quidem esse auariciam gulam, sed preclaram virtutem humilitatis.

Nonnunquam sub preterito erogandi elemosinam hortatur vnde quaque poterit ius et fas cumulandis inherere diuitijs, scit enim esse multo deterius ob largitionem iniuste acquirere quam abstineri ea et velle iniquum habere nihil.

Nonnunquam sub specie correctionis consilium aut irasci in alterum, aut iram simulare, vel vt ille in correctione ipsa excedat irrogando iniurias, contumelias inferendo vel vt ex ira plus propriam vindictam quam alteri bonum querat. Vel vt is qui corrigi emendarique debet per alterius feritatem fiat longe deterior, congruus enim habet mansuetudine quam rigore nimio vtilius ac facilius ad bonum quicquid posse adduci. Ita impatientiam, iusticiam, vindictam, tegit effigie correctionis, quam profecto nequam correctio sed plane destructio censenda est.

Nonnunquam e contrario sub ymbra misericordie ac lenitatis suadet, ne quis alterum reprehendat, ne ve sibi indicet et

errata sua atque defectus, ad quod tamen ex lege caritatis is obligatur, sicque vtrique perdere ac iugulare molitur.

Nonnunquam cum quis audit aliquem detrahentem alteri, et si illud minime sibi placeat, agit tamen hostis vt metu displicendi ei qui detrahit, is aut male dicta confirmet, aut taceat saltem noscitur hostis non paruum esse delictum detractionem vel patienter audire. Deberet namque talis aut verbo aut facie tristitia, aut quolibet aliter ostendere palam ingratum esse sibi huiusmodi detractorum sermonem, qua in re posset ab obtrectate peccari, fecerit ne vtrique bonum aliquid is de quo sermo habetur. Itaque dicere debet fore longe melius illius bona quam mala referre, aut certe illa non alijs, sed ei qui peccat ut ob suam emendationem referre oportere.

Nonnunquam sub specie discretionis abstinentias, ieiunia fieri vetat, sicque somnum, gulam, accediam, hanc vestre contactos in habitaculum spiritus introducit.

Nonnunquam efficit vt sua quis somnia studiose adnauertat, et tamen vt his quod contra dei ecclesie preceptum certa fides adhibeat, ea vana esse, cuiusque per ordinem veluti indicabat euenire faciet. Sicut et de alijs suppositiōibus innuēris, vt quod mane obuiū hinc canē aut leporē putet quis signare illa die futurum infortunium. Et vt paucis locuta varijs et multiplicibus huiusmodi suppositiōibus simplices referri sunt, vt vel id cogitare animus perborrebeat, quas sane ideo distemnat hostis, quoniam eas nouit deo admodum displicere, scit nempe homines non in deo sed in his confidere, ac spem locare suam. Ideo vero horum cordibus impressa sunt, tum quia neque sapientes audiunt, neque eorum dictis fidem prestare volunt, tum quia usque adeo nefande sunt opinionis, vt quicquid obtigerit huic alicui demeritē tribuant, verbi gratia, si quid illis boni euenit, confestim dicunt id bene futurum et ipse putabam, meo enim in somnio hanc rem ego conspexeram. Deum quippe relinquentes, et sibi omnium bonorum auctori non veriti gratias proinde non agere, ad has impias stultasque credulitates cuncta referunt. At si quod frequenter fit, illa die acciderit malum aliquod, dicent etiam id sibi contigisse quia tale aliquid viderint aut

ganem. vel leporē habuerint obuium. Ide-
tidem et de sanitatibus arbitrantur. quas non
deo vel nature sed nescio quibusdam bre-
uibus aut conscriptis pomis aut in huius
modi incantationibus attribuunt. Sunt
hec profecto sine quacunque ratione solo ver-
suti inimici suasi/que etiam singulis die-
bus dominicis sub excommunicationis pe-
na districtissime ab ecclesia prohibent. Por-
ro longe salubrius foret et tutius deum ac
sanctos adire cum fiducia quā in his spera-
re demeritis. Quamobrem quisque caueat
has melancholicas insanias incidere/ neque
vero alios et precipue iuuenes in talibus
deus habere suadeat. Est enim difficillimum
ab his quicquid erui/ cum ea teneris ab an-
nis imbibere.

Abit nonnunquam hostis. ut in suis ca-
lamitatibus quis immoderatus
dedi uina confidat ope/ ut si he per-
manerint. nec diuinitus fuerit liberatus.
murmuris et impatientie labatur in foueam
et sceleris deum arguat quasi impiū sit euz
qui tanta deuotione illū supplex orauerit/
non exaudiri ereptumque fuisse.

Nonnunquam alia fraude quod dictū
est suggerit. ut scilicet cum is libera-
tum se cernet. deuotū. sanctum. ac
deo amantissimū sese credat. utpote cuius a
domino vota efficaciter et pene miraculose
cōplentur. In primo autem casu talis
sperare debet ideo deum suis non annue-
re peritis quod id sue salutis minime expedit.
In secundo vero ambigendū sibi rimendū
quod est sibi esse offensum deū. neque dignum
presenti castigatione/ exauditionem vero
precum suam mercedem esse debere. itaque
se damnandū finaliter.

Nonnunquam homini scrupulos im-
mittit innumeros. reddēs illi con-
scientiam miro modo dubiaz atque
artam/ ne quid boni audeat efficere/ ut eti-
am crebrius delinquat. scit enim cum pecca-
re qui id agit. quod p certo conscientia ma-
lum esse iudicat/ quod res in se mali habere
nihil. Facit etiā istud hostis ob aliā dete-
riorē finem. ut. scilicet talis qui deliquit in de-
sperationē delabatur. iudicans se reprobū
a deo damnatū/ quoniam tanta facilitate
peccat. neque ullo pacto adimplere valet
mandata illius

Nonnunquam reddit hostis conscien-
tiam ante commissam securam et

amplaz. ut neque peccare quis formidet. ne-
que postmodum peniteat.

Nonnunquam in ope lata conscientiam
reddit. vix ad tribuendā despacio-
ne postea delictū exaggerat. omnē de-
do horrore sceleris et commissi delicti imma-
nitate/ quod scilicet sit enorme cum quod talis sit. qui
talis hēatur. tam detestandū admisisse faci-
nus/ contra vero antea nonnunquam districtā
angustiaz et scientiaz reddit. facitque timere
ubi non est timor: hūidus. Et est instar eoz
qui pueris viā transeūtibz proclamā laberis
cades/ ut metu turbati impingāt acruant
precipites. Ita his lapsum inculcat hostis.
clamans et dicēs continuo/ erras. deficiis. pec-
cas. re haud dubie dānas. Hoc namque mo-
do conscientie pacē ac quietē perturbat. adimit
adeo ut talis neque orare neque bonū quicquid
recte facere queat/ cōtingere etiā et istud p-
pter aliud scelerius et longe maioris peri-
culi ut videlicet quis huiusmodi scrupu-
los vitare volēs/ tantā amplitudinē conscie-
ntie arripiat. tā quod effrenatam sibi assumat au-
daciā. ut illa pcepta pēsi habeat/ nihil est
met illicitū. Quamobrem cūctis in tentatio-
nibus mediū seruandum est/ quod equidem
fieri poterit. tum sapientum pultatione. tum
subsidio orationis. tum super omnia huius-
modi militate ad deum/ cui spes de illius miseris
cordia commixta extrahit.

Nonnunquam illis quos scit minime
consilijs obtemperaturos. suadet
sapientes frequenter consulere/ ut
talium peccata minus habeant excusatio-
nis/ nonnunquam vero hanc consultationem
suadet frequentiam cum eos qui consulun-
tur male sana consilia daturis arbitratur.
ut et qui dat et qui consilium accipit vna si-
mulque pereant.

Nonnunquam hortatur humanum ni-
hil pendere consilium/ sed vel a so-
lo deo vel ab oratione instructio-
nem expectare vel proprie prudentie inni-
ti/ et quasi secum ita dicere. Quid in hac re
agendum tibi sit. ipse quod alter quisque meli-
nosci. tibi enim melius res ipsa. tibi tu ani-
mus. tua tibi melius comperta est facul-
tas. Insup hos quod consilium tribuūt fortassis
ipellit utilitas propria/ seu honoris forte cu-
pido mouet. et hec tēratio in ceteris est pni-
ciosior/ et apertioris piculi/ psonis deuotis/ p-
frem/ et his quod acuta intelligentia pollent. et ē
perfecto maxima superbia.

De tentationibus

Donnūq; post abundātes sumptio-
nem cibi et potus deuotionem et la-
chrimas imittit hostis / ut q̄s hāc
gulam in consuetudinē ducat. quasi ip̄a de-
uotionem efficiat.

Donnūq; huiusmodi deuotionem
et lachrimas post grāde et immode-
ratū ieiunium imittit. vel ut sequa-
tur cerebri vacuitas. et cinantio capitis et
rotius corporis p̄maxima lesio. fiatq; post
modum talis melancolicus. tristis. iracun-
dus. vel ut ipse has abstinentias ieiunia
vigilias in morem vendiceret et consuetudi-
nez. ut in hac singularitate supbiat / siue ut
in malum predictum incidat.

Donnūq; hortatur ut quis āgelos
videre velit / miracula cupiat. op̄rat
revelationes habere et aliqui p̄esti-
gus fallacibus siue i somno siue in vigilia
hec apparere facit / agēs hec omnia. vel ad
decipiendum sub effigie veritatis. vel ad in-
troducendū in illum supbiam. Quāobres
huiusmodi desideria super omnia detestari
vitareq; debet quisq; deuotus. Ea enim q̄
de his p̄ alios gesta sunt dūt sibi admodum
sufficere satisq; sibi esse vtiq; debet si in cel-
mercedem accipiat.

Donnūq; ingentes mirabilesq; dul-
cedinem in modum et similitudinē
deuotionis inducit. ut i huiusmodi
suauitate hominis tota cōquiescat fruitio
neque deum amare. neq; ob aliud sibi ob-
sequi velit. nisi solum ut hoc possit.

Donnūq; in diuino famulatu duri-
tiam imittit atque spiritus tristi-
tiam. ut a domino se q̄s derelictus
censeat. neque illi amplius impendat obse-
quium / sed ad carnis se cōferat voluptates
et in illis consolationem requirat. Porro
qui deum pure sinceriterq; diligunt. quicq;
ficticio amore p̄ sua sola delectatōe ei inbe-
rent. hoc in casu probantur et innotescunt
parule.

Donnūq; agit. ut qui statū aliquem
delegerit. eos qui in illo sunt defec-
tus et in dōmoda cōsideret. certū enī
est quemlibet statum p̄rios habere singu-
laresq; defectus. et illos quidem frequētes
ac plurimos. qui p̄fecto patient ferendi et
modeste tolerādi sunt. De caute efficit ho-
stis ut ad impatiētiam quēq; impellat. ali-
um statum ostendens semp esse querendū
Sed de his particularius loq̄mur Delegit

aliquis celibez et sine coniugio ducere vitam
Huic suggerit id esse nimis piculosum. ea
etiā q̄ in cōiugio bona sunt sibi p̄ponet. ne-
q; vero illius dispēdia et ferme infinitas mo-
lestias eū siner attendere. Et cōtra cū quis
iam m̄rimonio deuinctus obstrictus q̄s est
nec ab eo resipiscere licet. mētē obijcit. quā-
ta felicitas. quanta quies est libertate per-
frui. sine horum terrenozū occupatōe deo
posse seruire. gesta de plis non angī dolori-
bus. non maritorū duos perferre mores /
nullius quāz sui curā habere oportet. ceter-
raq; ingentia bona (quozū p̄culdubio ex-
pers est coniugium) demonstrat / atq; coram
oculis constituit et hoc facit. nō quidem in-
tendēs bonum aliquod afferre aut p̄alare
veritatez de eminētia aut securitate tal' sta-
tus / aut etiā acceptiozi eius apud deum
p̄ditione. sed hec que p̄fecto vera sunt p̄o-
nit. ut eozū consideratio ad impatiētā
et detestationem sui status / quem neq; de-
serere / p̄cipit. Utiuit quis hominū in fre-
quētia puta in religioso cenobio. ap̄ hūc
solitudinis bona magnificat atq; plurimi
pendit / ostendit ibidem melius esse orōis
locum. non adesse mūdi tentatōnes. iracū-
die non occasionem adesse. tacet vero que
solitarijs p̄tingāt picula. Ex aduerso. solis
abditēq; viuētū. desiderium mūdi inge-
rit dicens. q̄ sibi tantum non alijs hoc mo-
do p̄sunt. in mundo vero mēstos solarem
egros visitaret. largiret elemosinas magas
Inhabitanti vrbes suadet salubrius fore
actutius villulas aut rura icolere. eo q̄ in
ciuitatibus omniuz malozū exempla sint
Quo contra ei q̄ extra ciuitates hītat fugi-
gerit multo fore melius in vrībibus mora-
ri. neminem enī hic esse a q̄ crudiri queat
ibi vero eū verbum dei auditurū / et ingētia
quedam patraturum opera / nec ostendit
q̄ innumera illic conscientie discrimina sint
q̄ etiam difficile sit p̄terreruz necessariaz
caristia nimia / vitā ibi trāsigere. **L**etēz
ista omnia ob id sicut in itō dicebā in cōfide-
rationē deducit atq; ante oculos statuit ho-
stis. ut nemini su' stat' placeat / nemo in il-
lo contentus sit / nonas q̄sq; mutationes cus-
piat / vtiq; ita pectoris trāquilla p̄uicē pas-
ce. et h̄tinuo grauib; ac molestis incōstātie
fluctib; agitez. Das igit' cūctas tentatōnes
et si q̄ files inueniunt. a se q̄sq; depellere et il-
lis i hūc modū ap̄ se rīdere d̄z. Scio vtiq;
q̄ mala et bōa vbilib; p̄giri. q̄ si mala q̄dā

mens continet status. in eo tamē nonnulla sunt bona que alibi minime reperiuntur. Alibi preterea mala aliqua inueniri certū est. quibus vita mea caret et est immunis.

Demonet nonnullū hostis vt ad hūc quis hominum in conspectu sese vituperet/vel etiam delicta quedā commutat et perpetret. vt se iudicet nec sic eum esse nec hypocritam. Quod profecto in grāde maluz ab hoste suggeritur. Nam per huiusmodi que hic aduersus suam gloriāz dicere/agere videtur/aliquando in eum maior irrepit superbia vult quippe hoc pacto verat haberi et reputari is qui suam laudem minime querat. quāz tamē suo in animo flagrantissime cupit. Ita autem esse dignosci. compeririq; potest. cum ea ipa que is de se indigna dicit. alius quoq; asserit et testatur. Nam id et molestefert et seferit et cufat et commendat.

Nonnullū hortatur hostis/ vt cūz alicui opus suum agere incumbit vel rem quamlibet scdm morem eorum quibus conuiuit efficere. tunc ad vācandum deo/cunctis huiusmodi occupationibus et quidem debitis/se subtrahat. et solum constituat/vel id ab hoste fit vt illo tempore facilius terre abominandeq; cogitationes rancoris/inanis glorie. et singularitatis/que certe pessima est mentem huius subeant. Agit etiam nonnullū hostis vt maiori complacentia quis bonum voluntarium ad quod nequaquā obligatur/et rem salutem necessariāz efficiat. Puta q; q; potius soluere infringereq; malū ieiunium quod precipit ecclesia. q; illud quod propria voluntas instituit/que profecto res profusus est illicita.

Et aduerso aliquando suggerit corporeo semper labori intendere/ vt quis nunq; do vacare queat neq; ppriam vitam animaduertere discutereq; possit. Sane optimū est vtroq; moderate vti et iam huic etiam illi vicissim operam dādo vnuz altero tenē perare.

Nonnullū aliorum peccata cōsiderare facit/ vt proximum quis iudicet et infamet. vt non euz diligat sed contemnat. vt nullam salutareq; doctrinam ab hoc dictam recipiat/ vt quicquid hūc boni egerit mala intentione fieri asseueret vt ei si supior fuerit. obediret recusat/ vt eū si subditus est tractet immaniter/ atq; vlla

sine misericordia corrigat/ et super omnia. vt quia hūc delicta non operatur meliorem simpliciter se ceseat. et hoc pacto deterrimam in se assumat supbiam que fortasse maius peccatum erit q; oēs aliorum defectus. quos tāta diligētia cōsiderat. curiositate tantā explorat. Quāobrem conuenit ab alienis delictis oculos abducere/ et eos cōuertere in ppria. q; si aliena peccata cōsiderare necessariū extiterit. id fiat illis compatiendo. de his enim multo plus q; de corporali morbo dolere debet/ et compati. Id etiam fiat. dominū p his orādo/ et cogitando deniq; q; sui defectus maiores sunt. aut nisi eum dei misericordia preterit grantioribus multo criminibus irretiri implicariq; poterit/ qui etenim non vult diuinā misericordiaz ita alicuius sicut suis delictis iustificere/ is profecto illam odio habere videt.

Nonnullū aliena bona ostendit et demonstrat. vt quis in scelestissimū facinorū corruat/ in liuorem. s. et in diuiduā. vel is inflāmetur ad hūc cupiscentiaz talium diuitiarum. talis status pompatici. talis glorie. talium vestitū. equorū talium pulcritudinis talis. et generaliter talium quorumcunq; bonorū/ vt etiā cū eiusmodi bona nancisci adipisciq; nequit. hinc doleat angatur/ atq; melancoliam incurrat.

Nonnullū de aliorum dictis et factis in mentem alicuius vehementem suspicionem inducit hostis. persuadens illi huiusmodi cuncta fieri vel ad irrisionem/ turbationemq; eius/ vel ad sibi damnū inferendum. De quibus tamē in veritate nihil ē. Suboritur autem hec aliquando tentatio inter vxorem et maritum/ inter fratrem et sorores/ et inter quosq; amicissimos/ ex qua grauissima mala et ferme incredibilia proficiuntur. Et est plāne pessima tentatio. de altero. et de amico pferim/ malum suspicari adeo facilliter. et id ita celeriter credere/ quod pene semper esse falsum postmodū comperit. Quare summo studio vitanda est huiusmodi infauista suspicio. Quod si eam quis a se nequit penitus abijcere. tunc multum proderit ea q; aduersus alterum quis animo suo versat il limet apire/ vt is proinde se excuset/ et satisfactioē afferat. **U**terum nonnullū agit hostis vt has suspitiones in corde q; recōdat. et apō se teneat. vt hac reclusione ille incrementa suscipiat. plusq; iterat nocuita/ neq;

De tentationibus

alter inde se excusare queat. Contra vero non
numquam considerata neque observata oppor-
tunitate congruentiaque temporis, vel ex malignitate
iracundiaque animi illas profertur facit. vel etiam
cum nimia asserendo vel per hoc is qui hec dicit
irascatur et turbetur, atque in alium odium concipiat
quasi hoc modo apud se cogitans. Quid ita, ista
ne istud de me arbitrat? metalis est estimat?
si mihi amicus esset, profecto hec mime ageret
non sibi ostendi unde de me sentire sic debe-
at. Sic de eo ipse non comertur. Ecce itaque
quod hostis undeque tam dicendo quam tace-
ndo suas fraudes inijcit.

Nonnumquam commouet hostis male de
aliquo effari vel ex ira aut liuore, illi
fieri detrimenta atque grauam infer-
ri et nihilominus dat intelligere callidus ho-
stis, hec fieri propter veritatem iustitiam et publi-
cam utilitatem. Vel etiam propter bonum et salu-
tem aliorum. Dicit enim hoc ipsum quod agitur
alio nocuius periculosum esse itaque esse opti-
mum et illi et suam malitiam in aliorum noticiam
deduci, ut ceteri proinde se tueri et seruare ca-
uerent valeant, adque omittente etiam fore ad-
uersum veritatis amorem. Decretum tamen peccandi
bio est summe periculosa, his qui aliorum non
sunt constituti iudices, nec ad eos punien-
dos ordinati. Et propterea huiusmodi mala
post tergum in absentiaque referre siue his qui
prodesse nihil, obesse vero aliquid possunt
in bonum vergere nequit. Contra nonnumquam
agit hostis ut ex metu pro inuidiam aut detra-
ctione peccandi, quis alterius malum occul-
ter et taceat, in illius simul et aliorum ingentes
pernicias. Videtis igitur laqueos per plenos
discriminis et quod recte hic incedere diffi-
cile est.

Nonnumquam cohortatur ut quis rem ali-
quam sublimem incipiat, veluti qui-
dem sibi videtur ad proficiendum alteri.
Vbi vero veritas habet ad propria ostentato-
nem, quod manifestum esse potest, cum is hac
rem pro seipsum fieri maluit, quam per alium quem
dedit quod equo bene vel melius eam alter alii
quis facere posset, dato etiam quod ita deo gra-
tiam foret eam hinc amittere sicut et efficere. Est
enim evidens indicium, quod in hoc opere alii
quid sue glorie is ad miscet, qui potest optat
quod homines cum aliis hoc agere cognoscant.
Est inque signum quod non ex integro illud propter
deum operatur. Per istud vero etiam in aliis
pluribus casibus intentionis puritas discerni
potest.

Nonnumquam sub pretextu subueniendi
pauperibus, aut instituendi eccle-
sias, aut in ultimis annis secu-
ritate huiusmodi agit hostis, ut quis
in auaricia labatur, vel fraudulente negotiorum
intendat, vel emendo vendendoque committat
piuria, uti pus tactum est nonnumquam tamen mo-
raliter peccandum est etiam contumaciter bo-
num inde oriri queat.

Nonnumquam in bono opere graudē ac-
cidia et tristitiam per magna immittit
hostis, suadens tunc in delectationibus
seculi consolationem querere. Ex quo duo
mala accidunt, vnum est, quod frequenter per
hoc quis in stultiloquia aut peccatum aliud
decidit, per quod etiam alios peccare facit.
Secundum est quod illius accidia hoc pacto non
sanatur, vix magis ac magis nutrit et crescit
et si eni eo tempore huiusmodi tristitia liberetur, ipsa tamen
postea redit longe validior. Qui vero eam
abigere superareque vult, aduersus illam for-
titer prestare animo, et sibi acriter resistere debet.
Nam tunc discidet, postmodum minime
reuersura.

Nonnumquam alicui subijcit hostis ar-
dentissimam cupiditatem cernendi mu-
di vanitates, plaususque nuptiarum.
Et agit quod illo puncto temporis quo quis
videt huiusmodi, qui illic plerumque sunt im-
pudici gestus, non tentatur de peccato car-
nis, et per hoc illum nimium audacem effi-
cit hostis atque immoderate sua de castitate
presumere. Unde euenit ut is vel in sup-
biam decidat, vel finaliter in obscena opera
aut spurcas ruat in cogitationes, siue hoc
in loco, siue postmodum alibi cum solitari-
us erit, tunc enim huiusmodi cuncta re-
dibunt in memoriam. Quapropter tutius
esse nihil potest quam semper hec de quiete pe-
ricula, neque unquam in illis confidere.

Nonnumquam sub velamento sanctita-
tis, deuotionis, et in personas reli-
giosas spiritualis amicitie agit ho-
stis, ut ex consuetudine intuenti, loquen-
di, epulandi simul ridendi, mutuo sese ioc-
cose tangendi, vertitur spiritualis amor in
libidinosum carnalemque amorem et demum
in finem ignominiosissimum.

Nonnumquam sub pretextu fugiende
singularitatis, et obseruandi mores
aliorum, vel alicuius similis boni
suadet hostis ut quis plures vescatur aut bibat
quam sibi conueniens est. Et pariformiter est

de vestitu et huiuscemodi rebus. Quare summopere est in omnibus adhibenda discretio.

Nonnunquam agit hostis vt sancta intentione quis loqui incipiens/ oriundo sermonem ad plura defluat inordinate dicendum/ quod euenit. vel quia is loquendo commouetur. irasciturque vel quia suam gloriam querit. Vel quia erubescit et recundatur nisi audientibus admiratione ingerat. subtile aliqd. extraneum/ nouum. inauditumque dicendo. Duo fit. vt et que scit/ et que nescit imoderate loquatur. aut ea proferat que audientibus ob eorum simplicitatem minime conueniunt. Quamobrem sub rationis regula semper lingua tenenda est/ eque in medio finem sermonis. sicut in initio.

Nonnunquam sub humilitatis specie/ et sese custodiendi facit vt quis silet et ex contemptu. iracundia. supbia. vel cum loqui deberet. ex recordi pusillanimitate metu reticeat.

Nonnunquam sub tegumento honesti fortasse desiderij quo quis rem aliquam scire gessit et agnoscere/ hortatur hostis/ vt is ad cuncta videndum audiendum. temptandum. curiosus sit atque prorsus intentus. Unde ingens postmodum fedarum temptacionum impudicicie et odij obrepit frequentia. Et quoniam nullum exinde aliud malum nasceretur. ea tamen res ad modum homini per se nocua est. Nam vsque adeo illius mens eiuscemodi nouitatibus obruit vt nullam post hec puram de deo cogitationem is habere valeat.

Nonnunquam gratas de carnis voluptate cogitationes menti offert aduersarius/ dicens. non esse periculosum illis dummodo sensus absit imorari paululum. atque hoc modo intantum hominem succedit et inflammat. vt eas a se vitare excutere possit. Itaque nihil est salubrius quam illis initio intercludere aditum. Aliquando autem oriuntur huiuscemodi noxie cogitationes cum studiose quis suorum affiniumque in mundo et connubio viuunt statum animi aduertit.

Nonnunquam alicuius mentem plurimum concurbat hostis. in illam magnam fedarum acturpium cogitationum multitudinem imittendo. vt bis se

primario peccare credat. Dicit enim horrendum esse scelus. cum legeudo horas et deo obsequendo he cogitationes adueniunt. Itaque hortatur vt illis prorsus penitusque fugadis semper inuitailet. neque aliud quicquam agere curet. Scit nempe malignus hostis. ventum facilius in manu posse fixum manere quam illas tolli funditus/ radicibusque conuelli. vel ita posse abigi. vt ne quidem postea vnquam redire queant. Atqui non cum impie mentem cogitationes tangunt peccamus mortaliter. sed dumtaxat cum eis consentimus. id est quando illis voluntas nostra fauet. quando eas ipsa cum delectatione complectitur. quando eas adesse gaudet/ quod diu vero he sibi displicent. sibi que sunt horrore ac odio. nullum est mortalis noxe periculum. Sciendum autem. non esse possibile in occupatione laboris vel temporalis administrationis/ tantam inesse homini mentis serenitatem/ sicut in sua quiete per diuturnam moram. Et aliter illam querere est sepe irritus labor et sola tentatio. Frequenter autem he cogitationes melius vincuntur. si eas nihil pendimus aut curamus sed alijs in rebus occupamus animum. quasi eas vi nitamur pellere.

Nonnunquam bonas cogitationes subicit hostis/ non certe propter bonum aliquod. verum ad id solum vt sancte orationi impedimentum preestet. Nam illas eo immittit tempore cum eas suscipere nec licet nec conuenit. Non enim audiendo vel canendo missam opportunum tempus est de re cogitare familiari/ quod tamen alijs horis bonum expedire solet.

Nonnunquam hostis semel in tantum alicui peccato incumbere/ aut illi ceteris vacare voluptatibus vt exinde ad plenum is fatietur/ neque postmodum illius vnquam rei concupiscentiam habeat. Ideo vero istud agit hostis. quia in hoc grauiter istum nouit delicturum. Agnoscit etiam/ quod si is modico tempore huiusmodi desiderio carebit. paulo post tamen hic multo tentabitur fortius. Ut enim qui estu graui febreque laborant cum gelidam aquam biberint/ primo releuari videntur. Deinde vero longe grauius et vehementius affliguntur. Sic expleta libidine illius/ postmodum amplius in grauescit cupido. Sicut etiam et hi qui quodam

De tentationibus

plus sefe vngulis scalpūt z fricant / tāto magis pruriginem sentiunt. Atqui si modicū id tolerare possent / citius multo liberarentur.

Omnūq̄ in se quis percipiēs motus iracundie z vindicte in alteruz q̄q̄ in hoc sibi displiceat ingratiū q̄ sit. attamen ei dat intelligere hostis / non debere orationem dicere dominicaz / neq̄ pacem in missa suscipere / quoniam non libēt quimo cuncta ignoscit. Reuera tamen si inimicum is optat suum propter deum diligere / dz tuto potest deum orare / vt quē admodū alijs in se malefacta remittit. ita suorum quoq̄ delictorum veniam sibi largiri dignetur. Nam si efficaciter inimicum amare volet id vtiq̄ efficere valebit.

Omnūq̄ suadet vt sue quis fame integritatem nimium tueatur / dōcens hostis ad hoc quemq̄ teneri / secusq̄ agere velle id eē crudelitatis z imanis seuitiei. Qua vere innumera mala cōsurgunt. nam cuncta is que de se dicere auidit / excusare conatur / omnia sua facta colaudans / z de illis volens rōnem reddere purat nempe hoc pacto claudere hominū ora / quod profecto impossibile est. Ita ergo plerūq̄ is labitur in iram / impatientiā arrogantiam / perturbationem mentis. ac cū cūculationē alterius / secretozū q̄ celari deberent revelationem. vt p̄ hec omnia suam astruere innocentiam queat. Ruit item per id frequenter in ypocrisim z fictionem / habens ab hoste persuasum sua opera hominū in p̄spectu fieri debere. non quidem vt dicit / ob mundi vendicandum applausum. verum ad prebendum alijs boni exempli viam / simul z ad propriam vitandum infamiā / nam mibi / ita eloquitur / illesa fama manente. pluris homines mea verba estimabunt / sicutq̄ exinde meliores.

Altera parte monet nōnunq̄ hostis / vt quis nibili pendat quid de se homines loquantur z sentiant / neq̄ in aliquo suam famam custodiat. sed equale ducat in manifesto z occulto peccare / atq̄ in tali sue vite negligentia incuria q̄ viuat. secum inquit / mea qualis sit cōscientia deus agnoscit. Ad p̄fecto mibi satis est. dicāt aliq̄ quicqd̄ eis libuerit. Ecce itaq̄ videtis / q̄ difficile sit hūc vtiq̄ effugere laq̄uz. z recto gradiēdo tramite a neutro

detineri z capi. sunt enim ambo perniciosissimi. **Q**uamobrem primū debet quis q̄ considerare quale opus suuz existat. bonū ne an malū. Nā si est malū q̄to magis illō in patulo aptoq̄ facit / tāto graui⁹ ipse peccat. Et si casu is celare / abdere / z occultare debet nō q̄dem ob superbiā. sed no alijs occasione peccandi male loquēdiq̄ tribuat. Sin vero opus bonū sit / attamē is nō scit alios ipm veluti malum iudicatuos. auimaduertere oportet an hi q̄ ita iudicant ad h̄ ex ignorantia z simplicitate adducantur / z tūc hoc opus si ad salutē nō necessarium exiterit. intermittendū ē / vel illius rei cognitō z veritas est eis apienda / docendiq̄ sunt non sic de illo arbitrari debere / q̄ si ex malicia h̄mōi p̄deat iudicium. Sūt enī nōnulli q̄bus aliena virt⁹ inuisa est q̄ neq̄sunt. quicqd̄ fieri vidēt. maligno nō carpes redente. Hi p̄suis p̄temnēdi sunt / neq̄ cū p̄sit vilo pacto claudī istoz ora. Itaq̄ minime opus est cum q̄ bonū opatur aduersus huiuscemodi homines suā famā tueri.

Porro hoc loco animaduertendū est. q̄ sublimia opa crebrius efficere dignatus est dñs p̄ illos / qui vt docet ap̄ls / fatui. inscī. vel nullius estimationis habitū sunt. q̄ p̄ alios quosq̄. Quare nequaq̄s oprare quis debet vt in eo qd̄ agit bono. ab alijs is cōmendē. neq̄ multo min⁹ suā debet de p̄mere p̄dicareq̄ laudē. vel etiā p̄curare vt hoc fiat ab alijs. sed totū deo relinq̄ndū est. q̄ de nibilo nouit oprari ingentia. Frequenter nāq̄ videm⁹ quo amplius suam q̄s ostentare q̄rit innocētiā / aut p̄riū bonū in alioz noticiā ducere / eo minus ab alijs estimat z curat. Rōge etiā minus tum sibi tum ceteris apud deū p̄ficat.

Sit nōnunq̄ hostis vt secus quis sciscitet z inq̄rat an p̄destinat⁹ a deo sit ad gloriā vel ad penā eternā p̄scitus / vt h̄ pacto vel in p̄sumptuosam sp̄ez vel in desperationē labatur z corruat. Pro inde neutru⁹ hoz diffinita snia iudicare debet homo. sed in dei sp̄are misericordia / cū ingenti timore sue districte iusticie.

Omnūq̄ suggerit hostis apud se p̄cunctari an pot⁹ nunc q̄s mori uel eternaliter damnari mallet. q̄s aliquod mortale committere peccatuz / vt si is affirmatiue respondeat / in eo denuo peccet q̄ magis eligit peccatum admittere

atq; ita offendere deus q̄ huiusmodi pe-
nas perire, deum quippe offendere pro
quocunq; vitando supplicio velle nequa-
q̄ debet. Sin vero contrariam is partem
a seruerit/primum forsitan mentietur, de-
cideretiam forsasse in iactantiam atq; ar-
rogantiam. Quamobrem magnopere vi-
tandum est huiusmodi facere questiones/
neq; eis si subreperit est respondendum/
abijciendeq; sunt r̄ dicendum deo. Deaz
domine fragilitatē agnoscis / certus equi-
dem sum / quoniam nisi tua gratia mihi so-
ret auxilio nulla ita modica est pena / quin
me vinceret. atq; peccato faceret p̄stare cō-
sensum. Quare me miserum in tuas p̄icio
manus / obsecrans ne ea tentationum peri-
cula incurrere me sinas / que tiorum sine
transgressu mandatorum superare non q̄-
am. Hoc itaq; modo periculosus is mali-
gnus q̄ laqueus tuto pertransiri valebit.
Fragilitatem videlicet propriam humili-
ter recognoscendo / r̄ in deo solo constituen-
do spem. neq; quodcunq; iudicando ali-
ud. Scitis nempe beatum Petrum qui p̄-
us se velle mori q̄ deum relinquere spon-
debat. deum postmodum deseruisse / neq;
huius quod promiserat effecisse aliquid.
Sic profecto agunt q̄ plurimi putantes
q̄ omnia perferrent anteq̄ ad peccandum
pertraherent. quasi nō diuina gr̄a sed sua
virtute ipi peccatū deuitet

Nonnunq; alia tentationē immit-
tit hostis. huic pene p̄similē / r̄ est
cu; quis preterito tempore grauiā
perpetrauit scelera / vnde bona sibi aliqua
euenerunt / sicut per fornicationem aut ad-
ulterium prole suscepit quā ardentissimo
amore cōplectitur. tunc agit hostis vt is a
semetipso inquirat. vel ab alio interroget.
Uel esse non peccasse / r̄ hanc nō habuissē
se plem. Accidit enim hominem delinque-
re qualitercunq; huic respondeat questio-
ni. vt in p̄cedēti tentatione dictū est. Dico
itaq; dictū remediū hic etiam locum habe-
re. rali scilicet questionī non respondendo
vel potest homo dolere de ipso peccato. do-
lere item potest q̄ per huiusmodi delictum
sibi proles orta est. Nō autem absolute do-
lere oportet eo q̄ plem habet.

Nonnunq; incitat hostis hominē
ad hoc vt apud se perat. an sit ceteri-
s hominib; vel hoc aut illo dete-
rior. vnde plurima frequenter peccata sur-

gunt. puta mentiri. superbire. alios teme-
re iudicare. Debet itaq; is dicere quicquid
ex me habeo totum peccatum est. si vero in
me est aliquod bonum. id est ex gratia dei /
quam egue alteri sicut mihi deus ipse lar-
giri potest / satis p̄fecto sum iniquus si ni-
hil ex me nisi peccatum habeo. nō ergo me
ceteris cōparare opus est / cū ipse sim ex me
sceleratissimus.

Nonnunq; gratias r̄ dona que in
aliquo sunt ante huius oculos sta-
tuit hostis. vt hinc intumescat. p̄-
cipendatq; ceteros. Quare ex aduerso is
cogitare debet. eo sibi maiora pericula gra-
uioremq; imminere damnationē. si nō re-
cre diutius vtatur muneribus. Cogitare
etiam potest q̄ nemo adeo est impius qui
non melius huiusmodi vteretur donis si
becipsa sibi collata fuissent. r̄ ita quēcūq;
primū / siue iudeū / siue gentē / se ipso melio-
rē iudicabit. aut saltē nō deteriorē.

Nonnunq; efficit hostis vt cum q̄s
penitere conteriq; debet. a se ipso q̄-
rat tantaz ne de peccato suo displicē-
tiam habeat. q̄sta; habere tenetur q̄ n̄
arguit / qm̄ plus doloris r̄ lachrymarū de
damno h̄ret p̄ali. q̄ nunc h̄eat de diuina
offensa / quare nequaq; h̄mōi displicentia
sufficere videt. Sed sciendū q̄ non est ne-
cesse corpales de peccato esse dolore tantū /
q̄ntus forsasse esset de tempali malo vel in
commodo. Sufficit enim q̄ cōmissus pec-
catū sibi displiceat / r̄ nequaq; in simili ca-
su deū offendere vellet. Nō enī sicut prius
dictū fuit / optet malle dānari mori aut om-
nibus spoliari bonis. q̄ peccasse. aut hoc
modo peccare. Rursus nec talem h̄ic op-
tet esse dolorem / quales de se diuina postu-
lat immētas / cū hoc sit ipossibile. Quia
ipsa prius est infinita. n̄m aut dolore fini-
tum esse necesse est. Is ergo dolor qui dici-
tur est sufficit. Uez q̄dem est q̄ tanto hic do-
lor est melior / q̄sto r̄ in anima / r̄ in corpore
est maior. assit modo q̄ ad corpalem dolo-
rem recta discretio. Non enī ex eo corp̄ de-
strui aut ratio ledi debet. Plurime per
istud vitantur tentationes. que subeunt / cū
quis nimū veretur nunq; satis penitere /
aut suum non facere debitum. Debitū in
q̄z q̄stum ad salutem satis est. vt enī est di-
ctum nequaq; nostruz debitū facere possu-
mus q̄ntum dei altitudo deposcit. neq; eti-
am fm̄ beneficia que ab ipso recepimus /

De tentationibus

nec hoc pfecto a nobis indulgentissimus ille pater expetit/immo p mira gratie sue benignitate sibi sufficere vult, et nos i amicitia eos habere parat est si ea que in certo numero/certis agenda temporibus mandata nobis tradidit, ipsi compleuerimus que etiam sub eterne mortis interminatione implenda mandauit. **U**niuersa autem hec precepta in his duobus continentur. Dilige deum super omnia, et proximum tuum sicut teipsum. **S**i quis vero super hec aliquid bonum effecerit, is p inde maiorem gratiam obtinebit. **Q**uod si interrogas, quid est super omnia deum amare: plane grosseque respondeo. Hoc est sic eum diligere, vt nullo pacto quodlibet aliud quis amare velit per quod perderet dei amorem. Proximum autem sicut seipsum diligere/est ei finaliter quidem vitam optare eternam/gratiaz vero in presenti seculo, insup id ei facere velle quod rationabiliter et iuste in simili casu sibi quisquis fieri vellet. **U**nde manifestus est qd is qui est iudex constitutus, nequaquam velle debet latronem a morte vel carcere liberare, quod ipse fortasse in simili casu contra rationem liberari cuperet. **E**t ex hoc plurimis eiusmodi tentationibus respondere potest.

Nonnunquam qui sacrum altaris suscipere constituit sacramentum/occurrit sue indignitatis cogitatio/qd videret nequaquam ad hoc dignus esse potest et presertim sibi videtur qd non bene sua sit delicta confessus. **F**ieri autem potest hoc suggestionem demonis, vt tantum bonum impediat. **Q**uare igitur is cogitare debet ad hunc nonnunquam se dignum propter virtutes fieri posse/ quod etiam centum annis ad id laborans incuberet, nisi ex speciali dei munere id fiat quod sane munus potest eque nunc sicut per centum annos dominus largiri. **D**ebet rursus considerare, quoniam hac in vita nemo per infallibilem absolutamque certitudinem scire potest, vt in gratia sit, an non vere ne sit penitens, an non, vt recte considerat confessus sit an non, nisi ad hoc singularis accesserit reuelatio. **I**taque qui sine hac certitudine suscipere nollit eucharistiam, is pfecto seipsum deciperet et quendam superbie specie habere videret. **E**st alia humana vel moralis certitudo, que in nobis proposito et requiritur et sufficit, cum vicia que in propria recollectione et conscientie discussione/id egit quod tamen sua discretio

no, tamen boni altorum consilium/esse debere facere iudicat atque hunc sufficiens tempus ad id cõter obseruatum consuetudinem. **Q**uod si ipse in peccato mortali secundum proprium iudicium is se esse non videat, tamen et sine noui periculo peccati/ad cõsionem accedere potest et quod vt frequenter accidit sibi fortasse leuia quodam dubia supueniant, ea tamen retinere imo vincere debet et ad contrarium agendum semetipsum cogere. **L**eue autem dubium voco, cum quis non potest de aliquo fieri iudicium, quod sit bonum iustum et quod sit malum et peccatum/ tamen nihilominus quodam rationem vel cogitationem in contrarium habet quod aliquam ei dubitationem afferunt, non tamen ita quod in proprio iudicium multo sibi sit certum/in tamen quod si res ipsa alteri foret, de ea nequaquam ambigeret aut cõtaret. **V**erum si non maior est certitudo de vna partium habet quod de altera, sistere debet quousque ad eam aliquam magis assentiat et hoc vel aliorum vel sue rationis consultationem/vel inspirationem diuinam obtinet per orationem. **N**isi enim hoc modo quis securitatem in semetipso capiat/se male fuisse confessus semper iudicabit, neque tranquillus esse/aut conscientie pacem vnquam habere poterit. **Q**uod pfecto nequaquam bonum est.

Hic scripto penitens nonnunquam inquitur si firmam nonnunquam peccandi voluntatem habeat, et tunc ei plurima proponit hostis/peccatum quod nimium est fragile/ quod ite rari crebro in peccati lapsus est et adhuc quodammodo labitur. **C**onsiderare autem is debet vix quoddem esse non posse eum vitare peccatum virtutibus suis. **N**on enim asserere opus habet nonnunquam se peccatum, presumptuosum quod potest esse hoc/ neque tamen etiam iudicare debet se peccatum. **I**ta enim hoc esset delinquere. **S**atis igitur est si firmus ei propositum adest cum dei adiutorio deuitandi peccatum/ et ad id diligentiam adhibendi/ nec secundum penitentem voluntatem villo vult pacto in posterum peccare.

Nonnunquam vt dictum est enititur hostis/ personis deum timentibus/ magis quod ceteris/ nimium timorem immittere/ quo in cunctis suis operibus deficere formidet. **Q**uia modum eiusmodi timoratis necessarium est vt in primis magnopere animaduertat ad quid sub pena peccati mortalis secundum suum statutum obligantur, et ad quid non. **P**otest autem de hoc haberi non quidem infallibilis sed humana certitudo/ per sapientium et deuorum bonum consilium/ per scripturas, per iudicium per priorationis/ et per suum confessorum. **H**anc

fm hax psonaz pñsiliu & dictamen debet
is frequenter pñsiliu iudiciu mutare & vincere
Lū ergo de eo qd agēdū est habet is hmoi
centudinē / pōt se merito q̄tare / lz plures
alias negligētiās / q̄ venialia peccā sunt / ad
miserit. Sed si in his pñsiliis pñcipalibus
se defecisse p̄gnoscit, penitēre debet / & post
modū loco & tpe p̄fiteri. Videtis itaq; p̄
sus ee necessariū / vt q̄sq; diligēter p̄grat q̄
res peccā mortale sit, q̄ nō, in q̄ q̄sq; oblige
tur in q̄ non. Et tūc quicqd sup hoc egerit
id vltionē erit & superogātōis / ad augmē
tū sue gr̄e / simulz alioz. Credere enī q̄ illd
mel⁹ bonū qd q̄s facere valet / semp imple
reteneat, ita q̄ si h̄ obmiserit, peccet mora
liter / etroncus esset, nunq; etiam q̄s possit
obtinere p̄scientie pacem.

E In aliē p̄ generali regūla accipite /
q̄ vñ de⁹ & bon⁹ angelus sp̄ ad bo
nū hōitāt / cunctaq; seu p̄spa seu
aduerſa / siue bonū siue malū / sui vel alteri⁹
ad salutē & p̄fectū bonoz p̄uertit, sic ex ad
uerso oia in damnū & p̄niciē detoz gr̄e moli
tur hostis. **A**bundat q̄s diuinitis entit⁹
hostis vt illis abutaf vel in supbiā / vel i lu
puriā / vel in vſurā / & iniquā t̄paliū additō
nē. **C**ōtra scūs angelus conaf & suadet, vt
illis vñ ad largiēdas elemosinas / ad sup
pliciter reddēdas gr̄as deo / ad hñdā suffici
entiā. **S**ilr p̄siderate in pulcritudine, vi
rib, scia, stātū, bona hōim fama, & hoz cō
trarijs paup̄tate, defozmitate, mala obscu
raq; fama. Diuersitatē etiā inclinationis
hōim ad h̄ vel illud / nouit scūs angelus be
ne vñ / hostis vero male. **Q**uāq; etiā fre
quēter & ipam dei inspirationē in malū cō
uerti facit hostis, sic ex aduerso bon⁹ an
gelus malā inimici tentationē in bonum /
puta quis tentabitur ideo religionē ingre
di vt postmodū egrediat & exeat. In ea tñ
p̄seuerās p̄stāsq; manebit. De supbia aut
inuidia tentabit / huic valide resistet & inde
merebit plurimū. Ita frequēter dū grauiter
nocere cupit hostis, p̄dest admodū / & p̄fic
in tantum q̄ hominē crebro tentare desi
stit / ne tentationem supando mereatur.
Aduerſus vero cuuctas suas illaqueantes
tentationes / que certē sunt innumere, non
nisi vñicum generale remediū reperitur /
vti beato **A**nthonio reuelatū extitit, vt q̄s
videlicet p̄fundam semper habeat humili
tatem / & affectione sincera / puroq; corde su
am totam spem in dei ac sanctorum auxili

tum statuat / idq; se facere posse / esse dei gra
tiam censeat permaximam. **N**ihilominus
tamen semper suum debitum faciat apud
deum / & q̄bseruantiam mandatorum eius
predicte innitendo sp̄ei. Nam sicut firmi
ter credimus hominem sola dei saluari mi
sericordia, ita eam misericordiam sumope
re venerari / diligere / carpendereq; debe
mus / secus enim faciens vel hoc iutermitt
tens agere / p̄fecto illam perdere sese reddit
dignissimum. **Q**uod si suggerens tibi
hoc modo dicat hostis, quicquid egeris cer
to nouit deus an damnatus eris vel ne, ne
q; vllatenus aliter esse potest. **R**espondeb
quicquid de me ordinauerit deus ipse ta
men amari dignus est et coli, cunq; menti
ri nequeat / ipse sibi obsequenti bus & ad h̄
pro suis vñibus conantibus infallibiliter
gloriam celestē largietur. **Q**uāq; vero mi
bi meus sit finis incognitus, bene tamen
scio / quoniam bona vita in bonum finem
peruenit, neq; ob hāc incertitudinē / omitt
tere debeo, quo minus meum efficiam de
bitum, immo p̄fecto magis ac magis eni
tendum mihi est, sicut & si infirmus se sanā
dum ignoret, iure tamen ad id suum debi
tum facit. **C**oncludendo dicimus nihil
ita instruere hominem in predicis tenta
tionibus infinitisq; alijs, sicut gratiaz dei
que per deuotam orationem / in p̄funda su
sam humilitate atq; cōtritione cordis / ad
quiritur. **H**anc uobis gratiam meritis
ac intercessionibus omnium sanctorū san
ctarūq; largiri dignetur pater & filius et
spiritus sanctus Amen. **F**inis.

Contra professum

Inobedientem eiusde Iohannis Berson.

Dore tuo te iudico serue ne
q; / Si h̄ dixit p̄bola dñs
de seruo nō multiplicāte licz
reddere talentū / qd dicitur
est de suo dissipate sil & negā
te talentū. **T**alis est ille inobediens p̄fess⁹
sit deriens sit laicus / qui p̄p̄riā sp̄is sui vo
luntate acceptam a deo / causa lucrādi vi
te / thesaurum eterne / dedit illam in manu
superioris sui dicens, **S**uscipe me & vi
uam abba pater. In manus tuas commē
do spiritum meum / quoniam fides in te et
de me diffidens do illum tibi. **A**d iuuā me
& saluus ero. **H**unc tu quisquis es p̄fessus

sp̄at... 28